

לבניינה של הלכה

שיעורי הלכות שבת מפי מו"ר רה"י בביהמ"ד בשבת קודש

מלאכת מלבן (כיבוס) – פתיחה

אלו אסורה מהתורה. "בגד - שרייתו זהו כיבוסו"³, להשרות בגד במים זה איסור תורה, זאת אומרת שלשים מים על כתם נחשב כיבוס אסור. אם כן, השאלה האם זה תמיד כך? למשל צריך להוריד לתינוק חום, ואחת הדרכים היא על ידי אמבטיה, ובאמבטיה שמים חיתולי בד לבנים כדי לרכך לתינוק. האם זה מותר, או שזה נחשב איסור תורה שאין להתיר אלא במקום פיקוח נפש?

וכן יש לשאול על שריית עדשות רכות/קשות במים, אולי גם זה שייך למלאכה זו?

סחיטה היא גם איסור תורה, שמופיעה בפני עצמה ברמב"ם: "שהסחיטה מצרכי כיבוס"⁴, וזה נוגע לשאלות רבות.

נשאל באופן כללי: מה הגבול? להסיר נוצה או חתיכת נייר מבגד ודאי לא שייך למלאכת כיבוס. מדוע? צריך לומר שכיבוס זו פעולת ניקוי של לכלוך שנמצא בתוך הבגד ולכן ברור שבמקרה זה אין משום כיבוס.

אם כן נוכל להתחיל להגדיר שמלאכת כיבוס היא הוצאת לכלוך, ואולי גם אבק הבלוע או הכנוס בבגד. רק השאלה האם כיבוס הוא רק במים או גם בלא מים יתכן שנחשב מלאכת מלבן, והדוגמא: ניעור בגד מעפר ואבק - האם זו מלאכה דאורייתא?

בט"ל מלאכות שבת יש קבוצות של מלאכות. יש י"א מלאכות הפת שבהם עסקנו, ויש מלאכות הצמר – שנובעות מעשיית היריעות במשכן מהצמר שגזזו. "הגוזז את הצמר, המלבנו"¹ - זהו בעצם כיבוס, ולמה נקרא ליבון? משום שהבגד נהפך ללבן ע"י הכיבוס, בתפארת ישראל כותב שנוהגים להניח בגד פשתן בחמה וזורקים עליו מים והוא מתלבן מהשמש.

בעז"ה נתחיל לעסוק במלאכה זו של ליבון, היינו כיבוס, מלאכה עם שאלות רבות. בדרך כלל אף אחד לא מכבס בשבת, אבל בהחלט אפשר לעבור בקלות על כיבוס דאורייתא כאשר יש כתם על החולצה ובלי משים או ידיעה מנקים אותו וזה איסור דאורייתא גמור.

מאידיך, השאלה עד היכן ניתן להחשיב ניקוי כמלאכת כיבוס. האם לנער אבק מבגד בלי מים זו פעולה השייכת לאיסור כיבוס? בגמ' מובא ש"המנער טליתו בשבת חייב"², זאת אומרת שאם אדם התלכלך מאבק על החליפה ומנער, זו שאלה של איסור דאורייתא גמור.

עוד יש לברר במה שייכת מלאכת כיבוס. למשל, העולם נוהג להדיח כלים בשבת, מדוע זה לא כיבוס?

בפעולת הכיבוס יש כמה פעולות: השרייה במים, כיבוס – כלומר שפשוף, ואח"כ סחיטה. להלכה כל פעולה משלוש פעולות

⁴ רמב"ם, הלכות שבת, ט' י"א.

* השיחה נערכה על ידי ברוך לרנר

¹ שבת עג, א.

² שבת קמז, א.

³ זבחים צד, ב.

לבניינה של הלכה

בעז"ה נעסוק במלאכה זו השנה ונברר את
הפרטים השייכים לחיינו.

